

Ἐκαδημαϊκὴ ἐποχὴ μπορεῖ νὰ σταθῇ. Κι' ἐπειδὴ ὁ δάσκαλος μᾶς γυρίζει πάλι πίσω ἐπιμένοντας, τοῦ ἀπαντῶ: Δέχουμαι πὼς δὲν ἀντιγράφει ἀπλῶς ὁ ἀκαδημαϊκός, δέχουμαι ἀκόμα πὼς μᾶς ἔδωσε τὸν ἀνώτατο τύπο τῆς ὁμορφιάς, ἀκόμα πὼς ἡ φαντασία συμπληρῶνει τὴ φύση, δέχουμαι πρὸς στιγμὴν τὰ πάντα γιὰ χατήρι σου, ἀλλὰ νὰ τελειώνουμε: ἄλλο πρᾶγμα τὸ ἀναπαριστᾶν, ἄλλο τὸ ἐξωραΐζειν, ἄλλο τὸ συμπληρῶνει, ἄλλο ὅλ' αὐτά, κι' ἄλλο τὸ ζωγραφίζειν ποῦ δὲν εἶναι τουλάχιστον σήμερα οὔτε συμπληρῶνει, οὔτε ἐξωραΐζειν, οὔτε ἀναπαριστᾶν μὰ εἶναι δημιουργεῖν αὐτὸ ποῦ δὲν ὑπάρχει καὶ μὲ μέσα αὐτὰ ποῦ ὑπάρχουν — Ὑστερα: σήμερα βιάζουμαι, εἶμαι ἀνύσχητος, κάτι ζητάω, τρέχω...

Τ. ΚΑΛΜΟΥΧΟΣ

PIERRE DE RONSARD

Δὲν πρόκειται σ' ἓνα μικρὸ σημείωμα γιὰ τὴν «Ἀλεξανδρινὴ Τέχνη» ν' ἀναλύσω τὸ ἔργο τοῦ ποιητῆ Pierre de Ronsard. Ἄν ἀναφέρω τὸ ὄνομα του εἶναι γιὰ δυὸ λόγους. Πρῶτον, γιὰ νὰ σημειώσω τὴν θλιβερὴ ἔλλειψι περιοδικῶν στὴν Ἑλλάδα, ἐννοῶ, σοβαρῶν τέτοιων. Ἐκατονταετηρίδες περιφήμων ἀνθρώπων ἐφορτᾶζονται ὄχι μόνον στὴν Γαλλία. ἀλλὰ σὲ ὅλα τὰ πολιτισμένα κράτη, ὅπως ἡ τετάρτη ἑκατονταετηρὶς τῆς γεννήσεως τοῦ Ronsard—τοῦ Ronsard τοῦ μιμητοῦ τοῦ Ὀμήρου καὶ τοῦ Πινδάρου—καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐλλεῖπει περιοδικῶν ἢ μάζα—ἢ μάζα τῶν διανοουμένων ἀκόμη, ἀγνοεῖ ἂν ὄχι τὸ γεγονός, ἀλλὰ τὴ σημασίαν τοῦ γεγονότος. Δεύτερον, διότι τὸ παράδειγμα τοῦ Ronsard εἶναι ἀρκετὰ ὑποβλητικόν. Ὁ Ronsard, ἀφ' οὔ, εἶναι ἀλήθεια, ἐνόσω ζοῦσε ἐτιμήθη, ἐξυμνήθη ὅσο κανεὶς ἴσως ποιητῆς ἄλλος ποτέ, ἐπὶ δύο ὀλοκλήρους αἰῶνας κατόπιν ἢ παρεγνωρίσθη τελείως, παρεξηγήθη, ἢ ἐλησμονήθη. Ἄλλ' ἢ δικαιοσύνη ποῦ τοῦ ἀπεδόθη—ἀργὰ ἀργὰ—καθ' ὅλη τὴ διάρκειαν τοῦ αἰῶνός μας ἄξιζε τὸν προῶτό του θρίαμβο. Περὶ αὐτῆς καὶ μόνο θὰ ἀσχοληθῶ ἐδῶ καὶ ἂν θὰ ἀναφέρω βιβλία, δὲν εἶναι γιὰ νὰ δεῖξω

πολυγλωσσία, ἀλλὰ γιὰ νὰ ὠθήσω μερικοὺς ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες τῆς «Ἀλεξανδρινῆς Τέχνης» νὰ ἀνατρέξουν σὲ μερικὰ ἀπ' αὐτά.

Τὸν Αὐγούστο τοῦ 1826 ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία ἐπρότεινε ὡς θέμα γιὰ τὸ βραβεῖο ρητορικῆς τοῦ ἐρχόμενου ἔτους ἓνα Discours sur l'histoire de la langue et de la littérature française depuis le commencement du XVIe Siècle jusqu' en 1610. Δυὸ ἐπιπόλαιοι «ρήτορες» — πῶς ἀλλοιῶς νὰ τοὺς ἀποκαλέσει κανεὶς; — ἐπραγματεύθησαν ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ τὸ ἀχανὲς θέμα καὶ ἐμοιράσθησαν τὸ βραβεῖο, γνωστοὶ ἔξ ἄλλου κι οἱ δυὸ στὴν ἱστορία τῆς γαλλ. φιλολογίας: ὁ Saint-Marc Girardin καὶ ὁ Philarète Chasles. Ἕνας τρίτος, παιδαρέλι ἀκόμη, κίποιος φοιτητῆς τῆς ἱατρικῆς — ἦταν ὁ Saint-Beuve — ἄρχισε νὰ πραγματεῖται τὸ θέμα, τὸ εἶδε μακροῦ, κατάλαβε πρὸ πάντων πῶς ὄφειλε νὰ διαβάσει τοὺς συγγραφεῖς γιὰ τοὺς ὁποίους εἶχε νὰ μιλήσει, καὶ — ἡ προθεσμία γιὰ τὸ βραβεῖο εἶχε πιά περάσει — ἐδημοσίευσε τὴν ἐργασία του στὴν περίφημη φιλολογικὴ ἐφημερίδα τῆς ἐποχῆς le Globe (ἀπὸ τὰς 7 Ἰουλίου 1827 ἕως τὰς 30 Ἀπρ. 1828) ὑπὸ τὸν τίτλο: Poésie française au XVIe S. Τὰ ἄρθρα αὐτὰ ἀπ' οὗ τὰ διόρθωσε καὶ τὰ ξανάκαμε ἐδημοσιεύθησαν τὸ 1828 ὑπὸ τὸν τίτλο: Tableau historique et critique de la poésie française et du Théâtre français au XVIe S. Ἀρχὴ ἡμισυ παντός: ἡ ἀποκατάστασις τοῦ Ronsard ἤρχισε μὲ τὸν Sainte-Beuve.

Δεύτερον βῆμα εἰς τὴν ἀποκατάστασι: τὸ 1855 ὁ Eugène Gandar δημοσιεύει μιὰ περίφημη θέσι, Ronsard considéré comme imitateur d'Homère et de Pindare. Ὁ Sainte-Beuve εἶχε στὴν ἀλήθεια ἀποκαταστήσει τὴ φήμη τοῦ ποιητοῦ· ἀλλὰ στὸν Ronsard εἶχε ἰδεῖ ἰδίως ἓναν ἀνακρεόντειο, ἓνα ποιητὴ εὐχάριστο, γεμάτο χυμοὺς ζωῆς, καὶ ὄχι τὸν μεγάλο ἀρτίστα, ποῦ ἔτεινε στὰς ὑψηλὰς τῆς ποιήσεως φόρμες.

Στὴ θέσι τοῦ Gandar τοῦ τολμηροῦ, ποῦ ἔφερε νέα πράγματα, ὁ Sainte-Beuve ἠγαγκάσθη, ἀμυνόμενος, νὰ ἀπαντήσῃ. Αὐτὴ τὴ φορὰ ἀπέδωσε περισσότερη δικαιοσύνη στὸν Ronsard, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησε νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν Gandar στὰ συμπεράσματά του.

Ὁ δρόμος ὁμῶς εἶχε ἀνοιχθεῖ. Ἡ ἐργασία πάνω στὸν Ronsard καὶ τὸ ἔργο του συνεχίζεται, ἰδίως αὐτὰ τὰ τελευταῖα χρόνια. Καὶ μὲ κάθε νέα ἐργασία, ὁ Ronsard μᾶς φαίνεται μεγαλείτερος, ὁ ἄλλως ποῦ περιβάλλει τὴν κεφαλή του φωτεινότερος.

Ἀπὸ αὐτὲς τὶς ἐργασίες θὰ ἀναφέρω μερικῆς.

Μία ποῦ τὶς σκεπάζει ὅλες, ὀφείλεται σ' ἓναν ἄνθρωπο, τὸν Paul Laumonier, ποῦ ἀφιέρωσε τὴ ζωὴ του ὀλόκληρη στὴ δόξα τοῦ Ronsard: ὁ τίτλος τῆς εἶναι Ronsard poète lyrique 1909. Δὲν εἶναι ἡ μόνη· πολλές ἄλλες ἐργασίες καὶ ἐκδόσεις τοῦ ἰδίου ἔχουν σχέση μετὰ τὸν μεγάλο ποιητῆ.

Ἡδη ὁ Emile Faguet, 1894, στὶς Etudes littéraires sur le XVIe Siècle εἶχε μιλήσει γιὰ τὸν Ronsard ὅπως ἔπρεπε. Ὁ Faguet, τὸ ἀνοιχτὸ αὐτὸ μυαλό, ποῦ τὸν ἐκτιμοῦμε ἴσως περισσότερο, σήμερα ποῦ δὲν ὑπάρχει πλέον.

Ὁ Henri Lognon (1912) σ' ἓνα βιβλίο, Ronsard, essai de biographie, les ancêtres, la jeunesse, ἡσχολήθη ἰδίως γιὰ τὴν οἰκογένεια τοῦ ποιητοῦ. Τὸ θαυμάσιο βιβλίο τοῦ Jusserand (ἕως χθὲς ἀκόμη πρόσθετος στὲς Ἡνωμένες Πολιτεῖες, ποῦ ἀντικαθιστᾶ σήμερα ὁ Paul Claudel) δημοσιευμένο τὸ 1913 εἶναι ἴσως τὸ πιὸ χαριτωμένο βιβλίο ποῦ ἐγράφη γιὰ τὸν Ronsard: ποίησις καὶ πολυγνωσία δὲν ξεχωρίζουν μέσα ἐκεῖ. Εἶναι ἴσως ἐκεῖνο ποῦ συστήνω περισσότερο στὸν ἑλληνα ἀναγνώστη.

Ἄλλη ὠραία ἐργασία εἶναι ἡ τοῦ Pierre de Nolhar: Ronsard et l'humanisme, μιὰ ἀπὸ τὶς δυὸ μεγάλες του ἐργασίες (ἡ ἄλλη, ὡς εἶναι γνωστὸ εἶνε σχετικὴ μετὰ τὸν Πετράρχη).

Ἄς προσθέσω:

Gystrave Cohen, Ronsard sa vie et son oeuvre, 1924.
Champion: Ronsard et son temps, 1925.

Ὅλα αὐτὰ τὰ βιβλία, μιλοῦν γιὰ τὸν ἴδιο Ronsard. Θὰ ἔπρεπε ἴσως νὰ προσθέσω μιὰ σειρά ἀπὸ ἄλλα, σχετικὰ μετὰ τὴν ἐποχὴ του καὶ τὶς ἐπιδράσεις πάνω στὴν ἐποχὴ, ὅπως αἴφνης τὸν Πετράρχισμ.

Τὸ συμπέρασμα ποῦ βγαίνει ἀπὸ αὐτὴ τὴν προσπάθεια ἐνὸς αἰῶνος γύρω ἀπὸ ἓνα ὄνομα εἶναι ὅτι μιὰ δόξα ἐνὸς τόπου δὲν χάνεται ποτέ.

Γ. ΒΡΙΣΙΜΙΤΖΑΚΗΣ